

Алтай сумын Ардчилсан намын үүрийн
2020 оны 06 дугаар сарын 23-ны өдрийн
ХОРОО
..... дугаар тогтоолын хавсралт

“АЛТАЙ СУМЫН ӨРХ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО 2020” МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

2020 ОНЫ ОРОН НУТГИЙН СОНГУУЛЬ

Бид Тайшир сумын өрх бүрийг орлоготой, аз жаргалтай, аюулгүй, амар тайван амьдрах таатай нөхцөлийг бүрдүүлэх үүднээс “АЛТАЙ СУМЫН ӨРХ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО 2020” мөрийн хөтөлбөр, “ИРГЭН БҮРД ОРЛОГО ӨРХ БҮРД ӨСӨЛТ” уриатайгаар оролцох болно.

НЭГ. АЛТАЙ СУМЫН ИРГЭНИЙ ХӨГЖИЛ, ӨРХ ЧӨЛӨӨ

1.1. Өрсөлдөх чадвартай боловсрол

Бидний шийдвэр

- Боловсролын салбарын багш, ажилтануудыг эрүүл мэндийн иж бүрэн урьдчилан сэргийлэх үзлэгт жил бүр бүрэн хамруулах үүргийг ажил олгогч хариуцах ажлыг дэмжин ажиллана.
- Хүүхэд бүрийг хөгжүүлж, бүтээлч сэтгэлгээтэй, өөртөө итгэлтэй, аймаг сумынхаа байгаль, түүх, хэл соёл, уламжлалаар бахархдаг хүмүүжил олгох “ЗАСАГТ ХАНЫ ХОТ АЙЛ” зуслан хөтөлбөрийг сэргээн үргэлжлүүлнэ.
- Малчин өрхийн 6-8 настай хүүхдийг гэрээр сургах гэрийн сургалтын тогтолцоог бүрдүүлнэ.
- Сургууль, цэцэрлэгийн удирдлагыг мэргэшсэн, тогтвортой, улс төрөөс хараат бус байх нөхцөлийг бүрдүүлж, удирдах албан тушаалтныг чөлөөлөх, томилох асуудалд сумдын иргэдийн төлөөллөөс бүрдсэн “БОЛОВСРОЛЫН ЗӨВЛӨЛ”-ийн саналыг харгалздаг болгоно.
- Сургуулийг интернет орчинд суурилсан “ЦАХИМ НӨМ”-ын сантай болгох ажлыг эхлүүлнэ.

1.2. ЭРҮҮЛ ИРГЭНТЭЙ АЛТАЙ СУМ

Бидний шийдвэр.

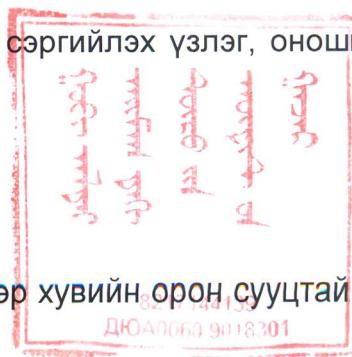
- Хүнийг өвдөхөөс нь өмнө урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношлогоог өрх гэрийн түвшинд тогтмол хийдэг эрүүл мэндийн үйлчилгээний шинэ хэлбэрийг бий болгож, гэрийн эмчийн тогтолцоог шинээр бий болгоно
- Нийтийн биеийн тамир болон чийрэгжүүлэх хөтөлбөр боловсруулан, иргэдийн санаачлага, нэгдэл, албан, албан бус бүлгийг дэмжин ажиллана.
- Сумын эрүүл мэндийн төвийн залуу эмч нарын мэргэжил, боловсролыг тасралтгүй дээшлүүлэхэд анхаарна.
- Иргэн бүрийг насны бүлэгт нь тохирсон урьдчлан сэргийлэх үзлэг, оношилгоонд хамруулна.

1.3. ӨНӨР БҮЛТЭЙ АЛТАЙ СУМ

1.3.1. Өрх гэр бүл

Бидний шийдвэр

- Сумын иргэдийг зээлийн хөнгөлөлттэй нөхцөлөөр хувийн орон сууцтай болгох дэд хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.

- Гэр бүлийн гишүүн бүрд санхүү, бизнесээ хөгжүүлэх, амьдрах орчноо хамтдаа сайжруулах, мэдлэг ур чадварын сургалт, зөвлөмжөөр хангагдах боломжийг орон нутгийн хөгжлийн бодлоготой уялдуулан хэрэгжүүлнэ.
- “ЗАСАГТ ХАНЫ ГАЛ ГОЛОМТ”** орон нутгийн зээлийн сангаар дамжуулан өрхийн бизнесийг дэмжинэ..
- Гэр бүлийн бат бэх байдлыг дэмжих зорилгоор **“ГЭР БҮЛИЙН ӨДӨР”**-ийг бий болгоно.
- Гэр бүлийн хүчирхийлэл, ялгаварлан гадуурхал, бэлгийн дарамтыг арилгах санаачилга, манлайлтыг дэмжинэ.

1.3.2. Ажлын байр хөдөлмөр эрхлэлт

Бидний шийдэл

- Хөдөлмөр эрхлэлтийн олон хэлбэр (цагийн ажил, аутсорсинг, сүлжээний борлуулалт, ажиллах хүч нийлүүлэх үйлчилгээ г.м.)-ийг хүлээн зөвшөөрөх замаар ажлын байрыг шинээр бий болгоно.
- Сумын иргэдийн санаачлага болон хувийн хэвшлийн оролцоотойгоор хоршоо болон хадгаламж зээлийн хоршоог дэмжих бодлого баримтлана

1.3.3. Нийгмийн хамгаалал

Бидний шийдэл

- Малчдын нийгмийн даатгалын хамралтыг нэмэгдүүлж, тэдний нийгмийн баталгааг хангана.
- Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд болон хүүхэд бүхий гэр бүлийг хөдөлмөр эрхлэх боломжийг бүрдүүлнэ.
- Өрх толгойлсон эцэг, эхчүүдэд чиглэсэн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний хүртээмж, хамрах хүрээг нэмэгдүүлнэ.
- Хамтын тэтгэвэр хуулийн дагуу ахмадуудыг тэтгэвэрийн тогтолцоонд тэгш хамруулахад анхаарч ажиллана.

1.3.4. Соёл, урлаг, спорт

Бидний шийдэл

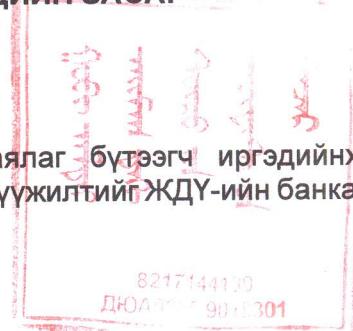
- Соёлын төвийг бүжгийн болон хөгжмийн мэргэшсэн багштай болгох ажлыг эхлүүлнэ.
- Соёлын төвийг унаажуулж, хөдөөгийн иргэдийг соёлын үйлчилгээ авах боломжийг бүрдүүлэх ажлыг эхлүүлнэ.
- Аймаг, улсын болон бүсийн хэмжээний томоохон арга хэмжээ, фестиваль, уралдаан, тэмцээнд оролцоход дэмжлэг үзүүлнэ.

ХОӨРХ. АЛТАЙ СУМЫН ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. Жижиг дунд бизнес

Бидний шийдэл

- Төрийн албанаас бизнесийн салбарт шилжсэн баялаг бүтээгч иргэдийнхээ бизнесийн эрхлэлтийн хөрөнгө оруулалтын анхны санхүүжилтийг ЖДУ-ийн банкаар санхүүжүүлэхэд бодлогын дэмжлэг үзүүлнэ.

- Шинээр зохион байгуулагдах ЖДҮ-гийн банкаар дамжуулан дэмжлэг шаардлагатай жижиг дунд үйлдвэрлэгч нарт бага хүйтэй урт хугацаатай нэн хөнгөлөлттэй зээлийг олгоно.
- Төрийн зүгээс бизнес эрхлэгчдэд үзүүлж буй хүнд суртал, дарамтыг арилгаж, татвар төлөгч аж ахуйн нэгжүүддээ үйлчилдэг, зөвлөдөг тогтолцоог бий болгоно.

2.2. Хөдөлмөрийн зах зээл

Бидний шийдэл

- Төрийн албанаас бизнесийн салбарт шилжин баялаг бүтээх иргэдээ эдийн засгийн бодлогоор дэмжиж, орлогоо нэмэгдүүлэх боломжийг бүрдүүлнэ.

2.3. Аж үйлдвэрлэлийн салбар

Бидний шийдэл

- Эрдэс баялаг, малын гаралтай түүхий эдийг боловсруулах жижиг дунд үйлдвэрлэлийг бүсчлэн хөгжүүлж 300 ажлын байрыг шинээр бий болгоно.
- Төрийн албанаас бизнесийн салбарт шилжин баялаг бүтээх иргэдээ эдийн засгийн бодлогоор дэмжиж, орлогоо нэмэгдүүлэх боломжийг бүрдүүлнэ.

2.4. Дэд бутэц

Бидний шийдэл

- Орон нутгийн авто замын сүлжээг бий болгоно.
/Сумдын төвийг хямд өртөгтэй автозамаар аймгийн төвтэй холбох ажлыг эхлүүлнэ./
- Алтай сумыг төвлөрсөн халаалтын системд бүрэн холбох ажлыг эхлүүлнэ.

2.5. Эрчим хүч

Бидний шийдэл

- Алтай сумыг Азийн хөгжлийн банкны санхүүжилтээр нар салхины хомосдол үүсгүүр бүхий эрчим хүчээр хангах ажлыг хийж гүйцэтгэнэ.
- Цахилгаан эрчим хүчний үнэ тарифын загварыг боловсронгуй болгон зах зээлийн зарчимд тулгуурласан, хэрэглэгчдэд ээлтэй уян хатан систем нэвтрүүлнэ.
- Шинэ зууны малчин хөтөлбөр хэрэгжүүлж малчин өрхүүдийг хүчин чадал өндөртэй цахилгаан хэрэгсэл ашиглах боломжоор хангаж, бодлогоор дэмжинэ.

2.6. Хүнсний үйлдвэрлэл

- Дөрвөн улирлын хүлэмжийн төсөл хөтөлбөрийг хувийн хэвшилтэй хамтран хэрэгжүүлнэ.
- Алтайн жимс жимсгэнэ хөтөлбөрийн хүрээнд хувийн хэвшлийн оролцоог нэмэгдүүлнэ.
- Орон нутгийн үйлдвэрлэлийн хүнсний бүтээгдэхүүнийг төрийн бүх байгууллагууд хэрэглэдэг байх журам тогтоож, орон нутгийн бүтээгдэхүүний эрэлтийг нэмэгдүүлэхэд дэмжлэг үзүүлнэ.

ГУРАВ. АЛТАЙ СУМЫН ЭЗЭН

1

3.1.1. Орон нутгийн хөгжил

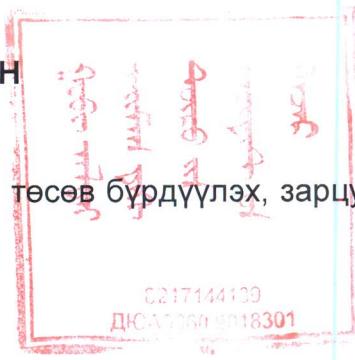
- Сумын эдийн засгийн бие даасан байдлыг хангах, төсөв бүрдүүлэх, зарцуулах эрхийг нэмэгдүүлнэ.

¹Аймгуудын өрсөлдөх чадварын судалгаа 2019

Эрүүл мэндийн статистикийн 2019 оны жилийн эцсийн тайлан

Аймгийн нийгэм эдийн засгийн байдал 2019

Боловсролын статистикийн 2019 оны жилийн эцсийн тайлан

- Төрөөс зохион байгуулах аливаа төсөл, тэндэрийн сонгон шалгаруулалтны явцад, сонирхлын зөрчлөөс ангид, олон нийтэд ил тод болгоно.

ТАВ. НОГООН АЛТАЙ СУМ

Бидний шийдэл

5.1. Хүрээлэн буй орчин, ногоон хөгжил

5.1.1. Экосистемийн тэнцвэртэй байдал

- Сумын хэмжээнд усжуулалт шаардлагатай бүс нутагт хөв цөөрөм байгуулж, усны нөөцийг хуримтлуулах замаар говь тал, хээрийг усаар хангах чиглэлээр ажиллана.
- Рашаан, булаг хамгаалсан, өөрийн хөрөнгөөр нөхөн сэргээсэн иргэн, аж ахуйн нэгжийг урамшуулна.
- Жил бүр өрх бүр мод тарьж хэвшүүлэх ажлыг сумын хэмжээнд зохион байгуулж “Ногоон Алтай сум” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

5.1.2. Байгаль орчны тогтвортой хөгжил

- Газар зохион байгуулалт, төлөвлөлтийн үйл ажиллагааг шинэчилэн зохион байгуулж, иргэдэд нээлттэй, оролцоог хангасан байхаар зохион байгуулахаас гадна барилга байгууламж, хашааг шинээр барьж байгуулахад нийт эзэмшил болон өмчлөлийн талбайн 10- аас багагүй хувьд ногоон байгууламжийг хийхээр гэрээг байгуулах журмыг бий болгоно.
- “Жорлонгоо өөрчилье” хөдөлгөөнийг мэргэжлийн байгууллагуудтай хамтран хэрэгжүүлж, сумын айл өрх бүрийг эко, эрүүл ахуйн стандартад нийцсэн ариун цэврийн байгууламжтай болгох замаар хөрсний бохирдолыг багасгана.

